

IDENTITATEA PERSONALĂ - DIMENSIUNE CENTRALĂ A CONCEPȚIEI DESPRE SINE ÎN CONTEXTUL DEZVOLTĂRII PERSONALE

GLOBU Nelea,

lector univ., dr. în ped., Institutul de Științe ale Educației, Republica Moldova

Summary. *In this article we want to delimit two concepts that are very important in the structure of personality and for personal development: personal identity and social identity. Personal identity is the set of characteristics of an individual, such as his attitudes and abilities, his character, his temperament, his strengths and weaknesses, all of which allow this to differ from others and to recognize their individuality and personality. Social identity refers to self-descriptions related to the formal and informal affiliations of the individual, such as sex, nationality, profession, religion, etc.*

Keywords: *personal development, self-knowledge, identity, individuality, personal identity, social identity.*

O tendință și cerință curriculară actuală este dezvoltarea personală și, în acest context, este bine să delimităm două concepte importante în structura personalității ca: *identitatea personală și identitatea socială*. Dezvoltarea personală, cunoscut și sub denumirea de "self help" sau "evoluție personală", include activități și experiențe care au scopul final de a îmbunătăți starea de conștientizare, dezvoltare a talentelor și abilităților personale, îmbunătățirea calității vieții și contribuirea la realizarea aspirațiilor și viselor personale.

Originea ideii de *dezvoltare personală* se pierde în negura timpurilor. Dintotdeauna omul a înțeles ca pentru a se cunoaște mai bine pe sine, pentru a-și descoperi și dezvolta calitățile este nevoie să treacă printr-un anume proces. Fie ca a fost vorba de timp petrecut în singurătate, rugăciune, post, călătorii inițiatice sau meditație, omul a înțeles importanța înțelegerii de sine, ca idee de bază pentru înțelegerea lumii și a celorlalți [2].

Dezvoltarea personală este o urmărire conștientă a unei „creșteri” personale prin extinderea conștiinței de sine, a cunoașterii și a îmbunătățirii permanente a abilităților personale [8]. *Dezvoltarea personală este un proces continuu, repartizat pe cicluri, interese pe parcursul a mai multor ore și zile, cu posibile reluări ciclice la intervale de luni și ani, în funcție de nevoile și obiectivele de viață*, susține Iolanda Mitrofan [4, p 14-15].

În vederea dezvoltării personale, trebuie să devenim conștienți de sine ca să aflăm cine suntem și ce putem face pentru a avea o viață de calitate, să ne înzestrăm cu instrumente utile pentru

a face față unor situații foarte diferite și imprevizibile. Pentru a atinge aceste obiective trebuie potrivit M. Rujoiu „să fii prezent în viața Ta!”

Unicitatea și complexitatea individului uman înseamnă caracteristici și calități specifice. Care sunt ele? Deseori nu sunt cunoscute de individ? În cadrul unui studiu, realizat de noi, la întrebarea: *Cine sunt eu?* majoritatea respondenților au specificat rolurile sociale deținute: mama, fiică, învățătoare etc. fără a se referi la specificul ființei sale care îl caracterizează și îl diferențiază de alți oameni. Astfel, identitatea personală se confundă cu identitatea socială. Cunoașterea de sine reprezintă o datorie a omului, o treaptă de început în vederea dezvoltării personale. Cunoașterea celorlalți și a lumii începe cu cunoașterea de sine, au susținut cercetători precum: Dale Breckenridge Carnegie, James Allen, Wayne Dyer, Daniel Jay Goleman, John Calvin Maxwell, D. David, A. Maslov, M. Caluschi, Iolanda Mitrofan, M. Rujoiu, V. Ilieș ș.a.

Sistemul *conceptului de sine* cuprinde două componente majore: *identitatea personală și identitatea socială*. Ne propunem să delimităm aceste concepte.

Conceptul de identitate, conform dex-ului, este faptul de a fi identic cu sine însuși; ansamblu de date prin care se identifică o persoană. În psihologia socială însă lucrurile stau cu totul altfel. La James (1890), Cooley (1902) sau Mead (1934-1963), dincolo de divergențele dintre ei, *identitatea* este deja clar ancorată în relația dintre *individual* și *colectiv*, dintre persoane și grupul lor de apartenență.

În sens psihologic, *identitatea* depinde în mod direct de o multitudine de elemente precum *imaginea de sine* (modelul mental a unei persoane despre ea însăși), stima de sine și individualitatea. O parte importantă a identității, în sens psihologic, este *identitatea de gen*, deoarece aceasta determină în mod semnificativ felul în care o persoană se vede pe sine însăși atât ca individ, cât și ca ființă socială.

În psihologia cognitivă, termenul *identitate* se referă la capacitatea de introspecție a individului și la conștiința de sine [7]. Krappman, susține că *identitatea reprezintă performanța realizată de individ cu scopul implicării în acțiunea socială comună și în comunicare*, precizând că identitatea este ceva dinamic și nu trebuie confundată cu imaginea "rigidă" pe care o are individul despre sine [6].

Potrivit lui Erikson, identitatea nu poate fi limitată la un ansamblu de caracteristici care pot defini un individ pentru totdeauna. Identitatea se înscrie într-un lung proces de evoluție personală. Ea se modelează progresiv, se reorganizează și se modifică fără încetare pe tot parcursul vieții, potrivit evenimentelor sau perturbațiilor din viața socială [5].

Potrivit lui Durkheim, individul este, simultan, o ființă colectivă și o ființă privată. Polul social al identității noastre reprezintă ființa noastră colectivă. Acesta corespunde „sistemelor de idei, de sentimente și de deprinderi care exprimă în noi, nu numai personalitatea noastră, ci și grupul

sau grupurile din care facem parte”. Astfel, se formează o întreagă gamă de opinii despre sine, care vin din autoobservări și din receptări ale informației livrate din afară [ibidem].

P. Iluț susține, că identitatea se prezintă ca un „sistem uman responsabil de orientare a acțiunilor noastre complexe și de evaluarea integralității persoanei în lume, în general, și în cea socială, în special” (2004, p. 36) [3].

Unele elemente ale identității sunt obținute la naștere, nu sunt o opțiune a persoanei și nu pot fi schimbate precum sexul, majoritatea caracteristicilor fizice/ corporale, etnia, părinții aptitudinile etc. altele – țin de alegerile făcute de persoană și sunt variabile în decursul vieții, datorită dezvoltării și a diferitor condiții sau circumstanțe precum profesia, rolurile sociale asumate, valorile, viziunile etc. Astfel, ne construim/reconstruim identitatea continuu.

Ca proces și rezultat identitatea poate fi definită ca o structură psihosocială complexă, ce se formează și se dezvoltă de-a lungul întregii vieți, și include toate variantele de combinare. Procesul de formare și dezvoltare a identității constă în “protejarea integrității și a experienței individuale a omului, care-i permite de a anticipa riscurile interne și externe și de a stabili un echilibru al abilităților personalității cu oportunității sociale” [6, p. 8].

Identitatea personală, apud Ș. Boncu, se referă la auto-descrierile ce reflectă trăsăturile de personalitate și alte diferențe individuale, atribute caracteristice ale individului ca sentimentul de competență, caracteristici corporale, preocupări intelectuale, gusturi și interese, etc . [1 p. 11].

Identitatea personală este setul de caracteristici ale unui individ, cum ar fi *atitudinile și abilitățile, caracterul său, temperamentul său, punctele forte și punctele slabe sale*, toate care permit acest lucru diferă de la unii la alții și recunosc individualitatea și personalitatea lor. Astfel, identitatea personală se referă și la conceptul pe care fiecare individ îl are despre sine care este construit pe baza a ceea ce fiecare persoană percepe, știe și este conștientă de cine este și le distinge de restul. Identitatea personală este și un concept dinamic, deoarece fiecare persoană, de-a lungul vieții sale, își poate reconfigura identitatea în măsura în care conceptul său despre sine se schimbă în funcție de experiențele, interesele sau așteptările sale.

Componentele identității personale:

- 1) *Continuitatea în timp și spațiu*; (deseori ne percepem pe noi înșine ca fiind aceeași persoană de-a lungul vieții);
- 2) *Integrarea în individ a rolurilor pe care acesta le joacă de-a lungul vieții*;
- 3) *Diferențierea cognitivă și afectivă față de ceilalți*;
- 4) *Dedublarea internă*, dialogul interior, autoanaliza (baza conștiinței);
- 5) *Unicitatea-realitatea biologică*, dar și sentimentul că orice persoană este incomparabilă cu alta;

6) *Creativitatea*, capacitatea de a contribui la cristalizarea identității personale (în sens larg), sau manifestarea activă în viață (în sens restrâns);

7) *Autovalorizarea*-siguranța de sine influențează direct capacitatea de persuasiune [ibidem].

Astfel, *identitatea personală*, dimensiune centrală a concepției despre sine, vizează setul de trăsături de personalitate sau caracteristici ale individului care îl diferențiază de ceilalți, care, în esență, reprezintă poziția sa generalizată în societate, derivată din apartenența sa la grupuri și categorii sociale, din statutele și rolurile sale, din amorsările sale sociale. *Identitatea socială* se referă la auto-descrierile legate de apartenențele formale și informale ale individului, ca sexul, naționalitatea, profesia, religia etc. Identitatea socială poate fi definită ca suma identificărilor sociale ale persoanei, identificările sociale sunt categorizări sociale semnificative interiorizate ca aspect ale conceptului de sine [1, p. 11].

În **concluzie**, identitatea, ca și viața persoanei, este legată de comunitățile din care aceasta face parte care au o influență majoră asupra identității persoanei. Identitatea trebuie înțeleasă în legătură cu rolurile pe care le are persoana de-a lungul vieții și trăsăturile de grup din care face parte și care o definesc. Astfel, ea este legată/ determinată atât de asemănările cu alți indivizi, cum sunt limba, naționalitatea, profesia, religia, numele, tradițiile culturale, cât și de diferențele față de aceștia precum abilități, emoții, motivații, atitudini, convingeri, valori, aspirații etc.

Identitatea este fuziunea, amestecul unic a mai multor elemente, care arată diferit în cazul fiecărui individ și nu poate fi limitat la un singur aspect. Identitatea pe care și-o construiește persoana conține elemente care se referă la grupurile la care aparține și la aspecte unice, personale, care sunt create de-a lungul vieții sale.

Bibliografie

1. Boncu, S. Psihologie sociala. Disponibil:
https://www.psih.uaic.ro/wpcontent/uploads/cercetare/publicatii/cursuri/boncu_s_curs_psih_soc/Curs31.pdf
2. Enăchescu, C. Experiența vieții interioare și cunoașterea de sine – de la Socrate la Freud. Editura Paideia, 2009.
3. Iluș, P. Valori, atitudini și comportamente sociale. Teme actuale de psihosociologie. Iași: Polirom, 2004.
4. Mitrofan, I. Psihoterapie. Repere teoretice, metodologice și aplicative, 2008, ed. SPER, pp. 14-15.
5. Эриксон, Э. Идентичность: юность и кризис. М., 1996.
6. <https://ru.scribd.com/document/395242640/IDENTITATEA-PERSONALA>
7. [https://ro.wikipedia.org/wiki/Identitate_\(%C8%99tiin%C8%9Be_sociale\)](https://ro.wikipedia.org/wiki/Identitate_(%C8%99tiin%C8%9Be_sociale))